

Jos Lantmeeters, gouverneur

Rede van de gouverneur 2025

Jos Lantmeeters, gouverneur

Rede van de gouverneur

14 oktober 2025

Geachte voorzitter,
leden van de provincieraad
en collega's van de deputatie

Geachte aanwezigen

Op de dag dat onze premier zijn “State of the Union” moet uitstellen omdat de 10 miljard nog altijd niet gevonden is en het land gebukt gaat onder een nationale stakingsdag is het niet ondenkbeeldig dat deze rede tot de provincieraad van Limburg herleid wordt tot een bijzaak.

Nog los van het feit dat ik de relativiteit van deze rede best kan inschatten toch blijf ik het belangrijk vinden om hier vandaag – naar traditie – het woord tot u allen te richten.

Want woorden doen er toe.

Evenals de plek waar woorden uitgesproken worden

De provincieraad van Limburg mag dan al geen Algemene Vergadering van de VN zijn, geen Europese Assemblée, noch een federaal of Vlaams Parlement.

Het is evenzeer een vergadering van geëngageerde en verkozen politici die verantwoordelijkheid hebben opgenomen voor hun regio.

Hier vergaderen we bovendien in een het Provinciehuis, een karakteristiek gebouw dat voor alle Limburgers nog steeds als een herkenbaar symbool staat voor onze regio.

Hier worden niet alleen woorden gesproken die er toe doen, maar vervolgens ook handelingen gesteld die een verschil maken voor de Limburgers

Tenminste als we onszelf en dit halfroond ernstig blijven nemen en met ze 'n allen dit beleidsniveau de waarde toedichten die het verdient.

Want hoe hardnekkig en scherp de Sirenes jaar en dag de neergang van de provincies hebben bezongen toch staat het provinciebestuur nog steeds overeind, heeft ze haar specifieke rol en blijft zij zeker de volgende jaren nog verantwoordelijk voor het uittekenen van een provinciaal beleid.

De legislatuurnota en het bijbehorende meerjarenplan dat u in de volgende weken door de deputatie zal gepresenteerd worden onderlijnt ongetwijfeld deze ambitie.

Een ambitie die nog eens gesterkt wordt door de liefde voor deze gouw en het geloof in onze provincie Limburg en haar inwoners.

Of om het toch nog eens met andere woorden te zeggen:

Limburg is een mooie (zo niet de mooiste) en meest aangename plek om te leven, te wonen, te ondernemen, te studeren, te verblijven en te ontspannen.

Daar is ondertussen iedereen van overtuigd.

Als we alleen al – voor wat het aspect “ontspannen” betreft – de voorbije zomer als referentie nemen dan kunnen we er gewoonweg niet omheen: “hoe goed het wel leven is in Limburg”:

- Naast toppers als Pukkelpop en Rock Herk werd er zowat in elke hoek van de provincie een muziekfestival georganiseerd.
- Er popten her en der zomerbars als wilde paddenstoelen uit de grond, er waren buurtfeesten, talloze kunst- en cultuurevents.
- Er gefietst, gesport, gefeest en gedanst alsof het een lieve lust was.
- Onze natuurparken, wandel en fietsroutes, musea en domeinen ontvingen vele duizenden bezoekers.

En met de “*Limburg Pride*” werd voor het eerst de wijdverspreide Limburgse warmte, gastvrijheid en openheid in een veelkleurige parade uitgedrukt.

Het was dan ook met pijn in het hart dat ik tijdens de opening van het academiejaar van de Universiteit en Hogescholen moest vaststellen dat het openingswoord van de rector deels in het teken stond van de broosheid en kwetsbaarheid van de academische vrijheid.

Academische vrijheid die niet alleen de zuurstof geeft aan het wetenschappelijk werk maar ook de garantie is dat universiteiten en hogescholen geen echokamers worden – maar fora van debat en pijlers van een gezonde democratische samenleving.

Het is het fundament van kritisch denken.

En er staat dus veel op het spel wanneer er gemorreld wordt aan de vrijheid van onderwijs en onderzoek, van denken en spreken.

De steile achteruitgang van de VS in de “*Academic Freedom Index*”

De VS is op slechts tien jaar tijd gezakt van een plaats in de top 20 naar plaats 85. Dit toont aan hoe snél het kan gaan.

Zonder academische vrijheid verliest de wetenschap het vermogen om kennis te genereren die toetsbaar en onderbouwd is, die het publieke debat voedt en die ons toelaat om vooruit te denken, bij te sturen en te innoveren.

Zonder academische vrijheid hadden we nooit inzicht verworven in de sociale wortels van ongelijkheid of in de psychologische impact van oorlog en migratie.

Cruciale inzichten over collectieve herinnering, desinformatie en burgerschap zouden ontbreken.

De evolutietheorie, kwantummechanica en vaccins tegen dodelijke ziektes hadden geen kans gekregen in een verstikkend klimaat van censuur.

De inzichten die ons hielpen pandemieën te beheersen, klimaatverandering te modelleren of de werking van markten te analyseren, zijn stuk voor stuk ontsproten aan vrij en soms zelfs controversieel onderzoek

De rector riep op om waakzaam te zijn en ik sluit mij daar bij aan.

Dames en heren

In dit tijdsgewricht waar de mensen zich terecht zorgen maken om het behoud van onze verworven vrijheden,

- om de weerbaarheid van onze democratische waarden en instellingen, om de staat van onze rechtstaat,
- om de toestand van het klimaat
- en de rol en positie van Europa in een wereld waar meer en meer het recht van de sterkste geldt
- en waar overwaaiende drones de oorlogsretoriek overvoeden.

Wel in deze woelige geopolitieke context die ons elke dag in de media overmand kunnen we enkel de bezorgdheden van de mensen delen en er begrip voor opbrengen.

Maar laat ons vooral koelbloedig blijven, niet in paniek slaan en ons zeker niet machteloos voelen.

Er is bovendien niets mis met af en toe te schuilen voor het slechte nieuws en je aandacht te richten op andere aspecten van het leven. Dit is nog iets anders dan wegstijgen. De voorbijganger mooie Limburgse zomer indachtig.

Laat daarom een betere wereld bij onszelf beginnen. Ook al is het maar dat beetje waar we denken het verschil mee te kunnen maken.

Zelfs dat weinige dat je doet kan toch al genoeg zijn. Zelfs als kleine regio kunnen we ambitieus zijn en dingen laten gebeuren en alzo een betekenisvolle schakel zijn in een groter geheel.

Voor ons betekent dat onder meer werken aan Limburg en bouwen aan het welzijn en de welvaart van alle Limburgers. Daar liggen nog een aantal open werven.

Limburg wacht vandaag nog tal van uitdagingen waar we dringend verder mee aan de slag moeten.

Economisch maar ook op vlak van vergrijzing, wonen, STEM onderwijs en klimaatverandering om er maar enkele te noemen.

- Op economisch vlak leert een studie van de POM ondersteund door de werkgeversorganisaties VOKA en VKW dat Limburg nog steeds achterop hinkt in arbeidsproductiviteit en dat de kloof met Vlaanderen steeds maar groter wordt. Dit legt een ernstige hypotheek op onze groei en welvaart.
- De toekomstindicator van VOKA wijst bovendien op een terugval in export en ontwikkeling van talent. Ook noteerden we in de eerste helft van dit jaar een record aan faillissementen.
- Eén van de meest opvallende signalen is echter de scherpe daling van het aantal Limburgers actief in wetenschappelijke of technische beroepen. Hetgeen in schril contrast staat met de groei in Vlaanderen. Die evolutie ondermijnt het menselijk kapitaal waarop innovatie moet bouwen, zeker in een context waarin de vraag naar STEM-profielen alsmaar blijft stijgen.
- Een recent onderzoek van de VDAB Limburg, samen met PXL Hogeschool en VOKA bevestigt nog eens dat onze provincie sneller vergrijst dan de rest van Vlaanderen. Hetgeen ook weer een enorme druk legt op onze arbeidsmarkt. Een tendens die naar men verwacht nog zeker tot 2040 zal aanhouden.
- Met een historische woningnood, een verouderd en onangepast patrimonium en een toenemende demografische druk vernauwt de toegang tot kwalitatieve woningen zienderogen. De impact op de volledige woonmarkt is groot: nieuwbouw wordt duurder, kopen wordt moeilijker, de druk op de huurmarkt neemt toe, wachtlijsten groeien en meer en meer gezinnen vallen uit de boot. Limburg moet tegen 2042 bijna 5000 extra sociale woningen bouwen. En dan hebben we het nog niet over de woningen die

nodig gaan zijn als de Einstein Telescoop gerealiseerd is in het zuiden van onze provincie. Algemeen is het wel geruststellend te vernemen dat WIL (Wonen in Limburg) haar ambities verder reiken en al tegen 2030 de realisatie plant van 3160 sociale woningen en wil men 4900 bestaande sociale woningen renoveren.

- Wat betreft de klimaatverandering en de daarbij gepaard gaande energietransitie ligt de focus op het behalen van klimaatneutraliteit tegen 2050. We weten inmiddels wil men succesvol zijn dat klimaat, economie en welzijn niet elkaars tegenpolen horen te zijn maar juist op elkaar moeten ingrijpen.

Zeker als men vertrekt vanuit een sociaal acceptabel en gedeeld uitgangspunt, namelijk: “haalbaar en betaalbaar”. Een oefening die van ons allemaal veel zal vragen. Voor Limburg specifiek staan

maatregelen voor een duurzaam waterbeheer, vergroening van steden en gemeenten en rampenbestrijding vooraan op de agenda.

Hoewel we een veerkrachtige, innovatieve en hechte provincie zijn, kunnen en mogen we dus niet blind zijn voor de vele uitdagingen die ons dagelijks confronteren.

Gelukkig kennen we in onze provincie ook enkele stevige fundamenteen waarop verder kan gebouwd worden. Daarover vertel ik graag straks meer.

De toekomst van Limburg zal immers niet bepaald door een status quo na te streven, maar wel door de keuzes die we vandaag maken.

En daarvoor hebben we naar mijn bescheiden mening naast sterk leiderschap ook visie, regie en durf nodig!

Want wie een schip wil sturen naar een verre bestemming, kijkt niet naar de golven voor de boeg, maar naar de horizon.

Limburg beschikt over kennis, middelen en een grote betrokkenheid bij de regio. Wat echter nog te vaak ontbreekt is de strategische capaciteit: het vermogen om gezamenlijk richting te geven, keuzes af te wegen en het Limburgs beleid als één geheel te benaderen.

Straks is er de legislatuurnota van de deputatie.

Eerder was er al het SALK turbo plan, zijn we in kennis van de strategische nota van LRM en is er het strategisch kader van LSM dat momenteel in actualisatie is.

Daarnaast zijn er de beleidsvisies van onze kennisinstellingen, van de diverse thematische campussen en is er het sociaal - economische en culturele middenveld die ook elk afzonderlijk hun eigen lange termijnplannen schrijven.

Hoe sterk zou het zijn als al deze plannen, strategische keuzes en doelstellingen met elkaar zouden afgestemd zijn en zouden samen sporen; met de neuzen in dezelfde richting zouden staan en de middelen daardoor meer efficiënt zouden ingezet kunnen worden.

Hoe sterk zou het zijn als daarover nog een wervend verhaal werd geschreven dat inspireert en mobiliseert.

Hoe sterk zou het zijn als vanuit die regio dan ook nog de nodige capaciteit zou worden voorzien om externe partners en investeringskapitaal te zoeken.

Dan pas ben je betekenisvol bezig, realiseer je toegevoegde waarde voor heel de regio en misschien nog het allerbelangrijkste... heb je impact.

Vandaag zien we in Limburg al een aantal opportuniteiten en kansen waarop zo een gezamenlijke Limburgse strategische visie kan worden gebouwd.

Telkens gaat het om stevig verankerde ecosystemen waar overheid, kennisinstellingen en bedrijven samenwerken en er kruisbestuivingen ontstaan die leiden tot belangrijke innovaties.

Zo kent Limburg een sterk starterslandschap dat de afgelopen 5 jaar goed was voor 9000 extra jobs. Daarbij stelt men vast dat Limburgse starters vaak sneller en duurzamer doorgroeien. Limburg, hoewel kleiner in schaal, blijkt bijzonder efficiënt in het begeleiden van jonge bedrijven naar doorgroei.

In het Tech Manifest dat op initiatief van VOKA recent werd ondertekend bundelen de belangrijkste spelers hun krachten om het starters- en scale - uplandschap in Limburg te versterken en drempels rond financiering, talent en beleid weg te werken.

Limburg kan zich zo onderscheiden als een compact maar performant ecosysteem dat een sleutelrol speelt in Vlaanderen als Europese broedplaats voor innovatie met sterke campussen en incubatoren.

Dit manifest is de hefboom om meer kapitaal, talent en visibiliteit naar onze provincie te brengen.

Als we over jong ondernemerschap spreken dan kunnen we niet voorbij aan de campus op Thor Park. De innovatiecampus – strategisch gelegen tussen gerenommeerde onderzoeksinstituten zoals de UHasselt, KU Leuven, Energyville, Sirris, Imec en VITO – is uniek in Vlaanderen en legt met haar ecosysteem een duidelijke focus op duurzame energie en slimme maakindustrie, op state-of-the-art infrastructuur en living lab functionaliteiten.

Diezelfde samenwerking en interactie vinden we ook terug in de Health Campus Limburg DC waar men bouwt aan een toonaangevend ecosysteem omtrent innovaties en bijkomende ontwikkelingen in de gezondheidszorg en de life-sciences.

Met Bioville als trekker en daarrond een businessdistrict van health en care bedrijven, onderzoeksinstituten en scale-ups

transformeert de site zich gaandeweg tot een inspirerende en levendige broedplaats voor digitale zorginnovatie.

Een groeiende campus die pioniert in medische technologische ontwikkelingen voor de toekomst en die door die unieke samenwerking tussen overheid, middenveld, bedrijfsleven en kennisinstellingen wil uitgroeien tot een leidend zorglabo binnen de Euregio.

En last but not least herkennen we dezelfde systematiek van geïntegreerde en transversale samenwerking bij de regionale landschappen en natuurparken die onze provincie rijk is.

Hun gebiedsgerichte aanpak investeert in natuur, landschap, erfgoed, maar tegelijk in mens en samenleving waarbij alle actoren in het proces betrokken worden. Zo ontstaat een gebiedscoalitie van betrokken overheden, partners en experts die gezamenlijk investeert in het herstel en de bescherming van natuur, landschap en erfgoed.

Een gebiedscoalitie die samen een gezamenlijke multifunctionele identiteit ontwerpt, die de toeristische – recreatieve infrastructuur vastlegt en zo bouwt aan een uniek en kwalitatief hoogstaand ecosysteem dat sociaal economische meerwaarde genereert.

Een verdienmodel dat vandaag zelfs internationale interesse opwekt.

Dames en heren

Visie, regie en durf. Dit gaat voor ons in Limburg het verschil moeten maken. We moeten er voor zorgen dat we onze eigen ecosystemen verder versterken en uitbouwen.

Dat betekent in de eerste plaats dat overheden, beleidsmakers, kennis- en onderzoeksinstellingen en bedrijven samenwerken aan innovatie en volop inzetten op nieuwe technologieën.

Dat men de unieke scale-ups detecteert, deze mee connecteert en de kennis met elkaar deelt. Twee: dat we de ruimte krijgen om te experimenteren hetgeen mogelijk wordt als de overheid bereid is om in bepaalde domeinen regelluwe zones of proeftuinen te creëren die dit mogelijk maken.

En drie: dat er actief gezocht wordt naar externe financieringsbronnen en we erin slagen om meer durfkapitaal aan te trekken.

Bovenop moeten we ons bewust zijn van het feit dat het cruciaal is om in dat proces ook steeds over de grenzen heen te kijken. Over de grenzen van je bedrijf, van je instelling of organisatie en van de regio.

Over technologieën, sectoren en landsgrenzen heen. Weg van hokjes-denken of protectionisme.

Want je mag dan wel de slimste mensen in de kamer samen brengen, de kamer blijft klein en het meeste talent, de meeste ideeën bevinden zich dan nog altijd buiten de kamer, in andere bedrijven, andere sectoren, andere landen en bij andere mensen.

We moeten dus die muren van de kamer slopen, bruggen slaan en ons naar buiten richten. Andere netwerken van talenten en uitwisseling aanboren en alle beschikbare kennis delen.

Zo zijn er met Brainport en de TU/e (Technische Universiteit Eindhoven) net over de grens met Noord Brabant allianties mogelijk zowel tussen de overheden, de kennisinstellingen en grote en kleine bedrijven. We zijn centraal gelegen in de technologische driehoek tussen Eindhoven – Aken en Leuven.

We hebben veel troeven en kunnen mits we onze kennisregio's verbinden en samen optrekken veel meer bereiken.

De volgende jaren moeten we ook voluit de kansen grijpen binnen de Euregio Maas Rijn. Het voorzitterschap komt namelijk aan Belgisch Limburg toe. Op 19 november zal ikzelf als gouverneur de fakkel overnemen en gedurende de volgende 3 jaren voorzitter zijn van de ECTS EMR.

Eén van de speerpunten in het EMR toekomstplan zal zonder twijfel de Einstein Telescoop zijn en de zorg dat deze investering naar het drielandenpunt aan het grensgebied van Limburg komt. De Einstein Telescoop heeft het potentieel om Limburg fundamenteel te transformeren en ons economisch weefsel drastisch te versterken.

Deze unieke wetenschappelijke installatie kan onze regio niet alleen internationaal op de kaart zetten, maar ook uitgroeien tot een motor voor technologische innovatie, academische samenwerking en economische groei.

Het zal meteen ook de vraag van de UHasselt legitimeren om de opleiding burgerlijk ingenieur toegewezen te krijgen.

Naast de extra jobs en toegevoegde waarde die de bouw van de installatie en de telescoop zelf met zich mee zullen brengen zijn er ook tal van indirecte effecten te verwachten zoals de boost in wetenschappelijk onderzoek.

Maar ook in de belendende domeinen zoals geneeskunde, nieuwe materialen of telecommunicatie.

Om nog niet te spreken over de talloze spin-offs, beter onderwijs en zelfs extra toerisme. De behoefte om een algehele ontwikkelingsvisie op vlak van ontsluiting, mobiliteit en huisvesting van de site te ontwerpen vraagt om een strategisch plan.

En tot slot is er het Blue Zone concept. Met het project "Living Blue Limburg" willen we onze provincie opstuwten naar een regio waar de mensen langer, beter en gezonder leven.

Genoeg bewegen, slim eten, mentaal welzijn en sociale verbinding zijn hiervoor de ingrediënten.

Hoewel een gepast overheidsbeleid hierbij cruciaal is hebben we toch een combinatie nodig van ondersteunende infrastructuur, culturele verschuivingen en maatschappelijke betrokkenheid.

Mensen moeten met andere woorden een omgeving hebben die beweging, sociale binding en gezond eten op een spontane en natuurlijke wijze stimuleert.

Ook hier zijn samenwerking tussen overheden, bedrijven, onderwijs en onderzoeksinstituten, media en inwoners de sleutel om deze veranderingen duurzaam en effectief te maken.

Succesvolle innovatie is gebaseerd op een combinatie van ideeën, talent en doorzettingsvermogen – maar vergt eveneens de moed om keuzes te maken, beslissingen te nemen en... te durven investeren.

Innovatie is onze strategische prioriteit.

Dames en heren ik ga besluiten

Vandaag is het niet makkelijk om je als mens goed te voelen als je elke dag weer de beelden van oorlog, verwoesting en menselijk leed aanschouwt.

Het vergt morele moed en een stevige portie positivisme om de hoop te blijven voeden op een betere wereld die vredevol, duurzaam en rechtvaardig is. Vandaag moet iedereen de beste versie van zichzelf zijn. De tijd van aan de zijlijn staan lijkt voorbij.

Mensen worden gevraagd om weerbaar te worden.

Actief bij te dragen aan de verandering die de samenleving vooruit helpt.

Dit vraagt van de politici en beleidsmakers grote verantwoordelijkheidszin en sterk leiderschap.

Dit vraagt van de burgers een grote betrokkenheid bij de samenleving en een appél aan een actief burgerschap.

We hebben nood aan een verantwoordelijke samenleving. Een maatschappij die streeft naar zo veel mogelijk mensen aan het werk met een redelijk inkomen, goede scholing voor elk kind, een degelijke huisvesting, zorg voor wie het nodig heeft, en veiligheid, zowel digitale, fysieke als op vlak van klimaat.

We hebben nood aan een geloofwaardige overheid en vertrouwen in onze instituties.

Er is geen reden om te twijfelen aan ons kunnen. Doen wat binnen handbereik ligt kan al helpen. Er valt immers nog zoveel te winnen.

Ik dank u.

Jos Lantmeeters
Gouverneur
14 oktober 2025

**Een uitgave van
Jos Lantmeeters, gouverneur**

U kan een pdf van deze publicatie downloaden via limburg.be

